

Warszawa, 19-12-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

III.7040.65.2023.JP

Pani

Agnieszka DZIEMIANOWICZ-BAK

Minister Rodziny, Pracy

i Polityki Społecznej

ePUAP

Szanowna Pani Minister,

do Rzecznika Praw Obywatelskich wciąż napływają listy w sprawie wliczania do stażu pracy warunkującego uprawnienia pracownicze okresów prowadzenia działalności gospodarczej i okresów pracy świadczonej na podstawie umów cywilnoprawnych.

W minionych latach Rzecznik Praw Obywatelskich dwukrotnie zwracał się do Ministra Pracy i Polityki Społecznej z prośbą o rozważenie możliwości wprowadzenia powszechnej regulacji prawnej, dotyczącej uwzględniania okresów prowadzenia działalności gospodarczej, a także świadczenia pracy na podstawie umów cywilnoprawnych przy ustalaniu uprawnień pracowniczych związanych ze stażem pracy, wskazując jako przykład ustawę o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy.

Po raz pierwszy Rzecznik zwrócił się w tej sprawie pismem znak: RPO-640635-III/10/JP z dnia 23 lutego 2010 r.

Minister Pracy i Polityki Społecznej w odpowiedzi udzielonej w marcu 2010 r., znak: DPR-0712-4/JS/KJ stwierdziła wówczas brak zasadności zmiany obowiązujących

przepisów prawa pracy, a także racjonalności nałożenia na pracodawców obciążeń z tym związanych. W ocenie MPiPS obciążenia finansowe pracodawców związane ze stosowaniem przepisów ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy są nieznaczące, zwłaszcza ze względu na ściśle określony, specyficzny krąg adresatów jej norm prawnych. Natomiast realizacja postulatu wprowadzenia regulacji prawnej mającej na celu umożliwienie wliczania do okresu zatrudnienia, od którego zależą uprawnienia pracownicze, okresów prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej skutkowałaby znacznie poważniejszymi obciążeniami finansowymi pracodawców. Prowadzenie działalności gospodarczej, w świetle przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, obejmuje bowiem zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły.

W dniu 6 grudnia 2021 r. Rzecznik Praw Obywatelskich pismem znak: III.7040.140.2021.JP skierował ponowne wystąpienie do Ministra Rodziny i Polityki Społecznej argumentując, że o ile można zgodzić się ze stanowiskiem, że wprowadzenie powszechnej regulacji w zakresie wliczania do pracowniczego stażu pracy okresów prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na potrzeby związane z uprawnieniami pracowniczymi, takimi jak np. dodatek za wysługę lat czy nagroda jubileuszowa, mogłoby wywołać znaczące obciążenia finansowe pracodawców, o tyle nieuprawniony byłby pogląd, że niemożliwe z uwagi na skutki finansowe byłoby wprowadzenie przepisów powszechnie obowiązujących w zakresie wymogów kwalifikacyjnych określających kwalifikacje zawodowe pracowników różnych grup zawodowych, w kierunku umożliwiających uwzględnianie do stażu pracy warunkującego możliwość objęcia określonego stanowiska pracy, okresów prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, czy wykonywania pracy na podstawie umów cywilnoprawnych. Zmiany w powyższym zakresie nie wywoływałyby bowiem skutków finansowych. Chodziłoby przy tym o możliwość uwzględniania doświadczenia zawodowego zdobytego w związku z prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej czy pracy wykonywanej w ramach umowy cywilnoprawnej mającego związek z obejmowanym stanowiskiem pracy w ramach stosunku pracy (nie tylko kierowniczym), a nie generalne wliczanie do stażu pracy warunkującego objęcie danego stanowiska pracy okresów jakiegokolwiek działalności gospodarczej, czy dowolnego rodzaju pracy świadczonej w formach pozapracowniczych. Jako przykład takich rozwiązań, choć nie do końca rozwiązujących ten problem, Rzecznik wskazał przepisy ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 530), które w art. 6 ust. 4 pkt 1, odnoszącym się do pracowników zatrudnionych na kierowniczych stanowiskach urzędniczych na podstawie umowy o pracę, mówią o posiadaniu co najmniej trzyletniego stażu pracy lub wykonywaniu przez co najmniej 3 lata działalności gospodarczej o charakterze zgodnym z wymaganiami na danym stanowisku oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U.,

poz. 1960), wydanego na podstawie upoważnienia zawartego w art. 37 ust. 1 cytowanej ustawy, określające – zgodnie z zapisem § 1 pkt 2 - minimalne wymagania kwalifikacyjne niezbędne do wykonywania pracy na poszczególnych stanowiskach. Taryfikatory kwalifikacyjne, stanowiące załączniki nr 2 i 3 do tego rozporządzenia dopuszczają wliczanie do stażu pracy - wymaganego na stanowiskach pracy z powołania oraz na kierowniczych stanowiskach urzędniczych, na których nawiązywane są stosunki pracy na podstawie umowy o pracę – okresów wykonywania działalności gospodarczej. Chodzi zatem o posiadanie przez tych kandydatów do pracy doświadczenia zdobytego w wyniku prowadzenia takiej działalności.

W odpowiedzi udzielonej Rzecznikowi pismem znak: DPP-III.0211.40.2021.JFa z dnia 8 grudnia 2021 r., Minister Rodziny i Polityki Społecznej zaznaczyła, że „Mając na uwadze odmienność wykonywania pracy w ramach stosunku pracy oraz prowadzenia działalności gospodarczej lub świadczenia pracy na podstawie umów cywilnoprawnych nie należy automatycznie stawiać znaku równości między okresami prowadzenia tego rodzaju aktywności dla celów zapewnienia dostępu do wykonywania pracy określonego rodzaju lub do określonych stanowisk wymagających potwierdzonego doświadczenia zawodowego. Wymagania dla każdego rodzaju pracy lub każdego ze stanowisk powinny być rozpatrywane i ustalane w kontekście wykonywanych zadań oraz z uwzględnieniem szczególnych okoliczności związanych z wykonywaniem tego rodzaju pracy bądź z funkcjonowaniem danego stanowiska w ramach określonego podmiotu. Przeprowadzenie oceny i podjęcie decyzji w tym zakresie należy do podmiotów, do których właściwości należy regulowanie zasad realizacji zadań w danym obszarze...”.

Jednocześnie MRiPS poinformowała, że w dniu 15 grudnia 2021 r. Rada Ministrów przyjęła stanowisko wobec poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy (druk sejmowy nr 1137), w którym negatywnie oceniła propozycję wprowadzenia zmiany przewidującej wliczanie poprzednio zakończonych okresów prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych lub współpracy przy wykonywaniu tej działalności, za które zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne, do okresów, od których zależą świadczenia lub uprawnienia pracownika.

Minister poinformowała również, że „nie jest obecnie planowane podjęcie inicjatywy ustawodawczej w zakresie wliczania do okresu pracy, od którego zależy wykonywanie pracy określonego rodzaju lub na określonym stanowisku, okresów uprzednio prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej, a także świadczenia pracy na podstawie umów cywilnoprawnych.”

Działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2023 r., poz. 1058) byłbym wdzięczny za informację, czy Pani Minister zamierza podjąć działania w przedmiotowej sprawie, mające na celu wliczanie do pracowniczego stażu pracy okresów prowadzenia

pozarolniczej działalności gospodarczej oraz okresów pracy wykonywanej w formach pozapracowniczych.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/